

ÉSEK
stagnabb betű-
50 lej. Allást-
írdetek díja
gy továbbitunk
zési hírek díja
lej.

10, jól bevező-
bodega
m italmérés és
a központban,
szeléssel átadó,
Lajos, Tasnád.

ratu butorozott
5, Str. Dragalina
Fellegvári-ut),
2447

készítők
! A legkittü-
a schweizi tej-
észtül. Hatásos,
ndó készítmény.
Co Rt. vagyé-
Cluj. 2048

aurant Schwartz
דאמט דען ווי
פערקיש
Hotel Schwartz,

tor

bban besze-
hitelekpe-
résztel kvl-
zmény.

in I.
Ferdinand 69

gok

ffi- és
a,
4.

nk

ca 15, 14,
aj boráink.

Arad

nk

nk

nk

nk

nk

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
udvaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

11. 8.
ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40.—
Egyes szám — — 3.—

1927 március 22 Kedd

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 66 szám

5687 Véadar 18

Uj gazdasági politika küszöbén

Csak a legkritikább esetben szoktunk politi-
kai jóslásokba bocsátkozni és hogy ettől a szo-
kásunktól a Lepadatu—Manoilescu-affér kap-
csán mégis eltérünk és már az affér kitörésé-
nek pillanatában a leghatározottabb formában
leszögeztük, hogy ez az incidens csak Lepadatu
távozásával végződhet, annak az az oka, hogy
egész világosan belelátunk e látszólag személyi
konfliktus kulisszái mögé. Már az első pillanat-
ban nyilvánvaló volt, hogy a pénzügyminiszter
és államtitkárának hadakozásában voltaképen
két egymásnak teljesen ellentmondó gazdasági
konceptió mérkőzött. Minthogy ezt az elvi el-
lentétet lehetetlen közös nevezőre hozni, a harc
csak vagy az egyik, vagy a másik fél bukásá-
val végződhetett. A dolog természetében rejlik,
hogy Manoilescu államtitkárnak kellett győz-
tesként kikerülnie.

A liberális párt a zárt gazdasági egység
kissé avult pénzügyi és gazdasági politikáját
követte, amelynek lényege a rosszul értelme-
zett és félremagyarázott „prin noi inşine” (min-
dent a magunk erejéből). Ennek a liberális
konceptiónak primár vezérgondolata nem a
nemzeti gazdálkodás szempontja, inkább a párt-
érdek volt, mert a liberális töke szupremáciá-
ját és hegemoniáját védték azzal, hogy itt más
töke és más befolyás ne érvényesülhessen. En-
nek a konceptiónak végső konzekvenciáit vonta
le a Bratianu-dinasztia s így állt elő az a hely-
zet, hogy az ország csak a liberális pénzügyi
apparátusokon keresztül vehetett lélegzetet, ami
gyakran azt a látszatot kelthette, hogy az or-
szág és a liberális töke érdekei azonosak.

Hogy az elzárkózásnak ez a politikája meny-
nyire visszavetette az országot, arra beszédes
példa a szomszédállamok — Csehszlovákia és
Jugoszlávia, sőt Magyarország — gazdasági
helyzete, amelyek a háború végeztével sokkal
rosszabb gazdasági körülmények között vették
fel az újjáépítés munkáját és ma mégis sokkal
messzebb tartanak. Serény és lázas építőmunka
folyik ezekben az országokban, közlekedési
viszonyaik paradicsomaiak a miénkhez képest,
a kamatviszonyok visszatértek a normális kere-
tek közé, a kereskedelem és ipar és ennek hatása
alatt az egész gazdasági élet óriási virágzásnak
indult.

Nálunk ezzel szemben 30—40 százalékos
kamat a normális, az építkezés ritka, mint a
fehér holló, a közlekedés a javulás és tökélete-
sítés helyett egyre romlik, a kereskedelem és
ipar pedig ahelyett, hogy új feltörő exiszen-
ciáknak nyujtana elhelyezkedési lehetőségeket,
a leépítés fájdalmas és szomorú processzusán
megy keresztül. Az egyes gazdasági osztályok
általános életstandardja, amely a szomszédos
országokban napról-napra javul, nálunk egyre
súlyyodóban van.

Es mi az oka ennek az állandó gazdasági
romlásnak? Hiányzik az ország gazdasági vér-
keringéséből a vér, vagyis a pénz, mert a bel-
földi töke nem elég az ország természeti kin-
eseinek kiaknázására és feldolgozására. A pénzt
be kell hozni az országba, ez az egyetlen orvos-
ság. Es a külföldi töke be is akar jönni, eddig
azonban a liberális konceptió nem engedte be.
Mert a pénz bevonulásának megvan az előfel-
tétele. A töke nem bírja el az elzárkózásnak
és az egocentricizmusnak azt a légkörét, ame-
lyet a liberálisok teremtettek meg. Averescu
tábornok és kormánya idejében felismerte a
liberális konceptió hibáit, amelynek a külső
revalorizációra, — a lej kurzusának, ha nem is
eredeti, de lényeges felemelésére, — a forsziro-
zott vámpolitikára, a kereskedelmet és ipart
megnyomorító adópolitikára és a nemzetközi
piactól való elzárkózásra irányuló elgondolásá-

val szembeállította a maga gazdasági célkitü-
zéseit. Ezek a célkitűzések a gazdasági bajok
kutterforrását valutánk ingadozásában, az állam-
kincstár bizonytalanságában, — amelyen csak
megfelelő külföldi kölcsön segíthet, — a kül-
földi tartozások rendezetlen voltában, a belső
pangás okát pedig a helytelen vám- és adó-
politikában ismerték fel.

Averescu kormányának ezt a pénzügyi po-
litikát Manoilescu államtitkár reprezentálta. A
kormány azonban nem hajthatta végre gazda-
sági programját, mert ennek a programnak
végrehajtása beleütközött s kormány egyik
tagjának, Lepadatu pénzügyminiszternek ellent-

Lepadatu volt pénzügyminiszter ismét elfoglalja katedráját a kolozsvári egyetemen

Kizárólag a Manoilescu-affér következtében mondott le tárcájáról a pénzügy-
miniszter. A liberálisok nem tekintik Lepadatut a maguk emberének és Manoi-
lescut sem tekintik ellenfelüknek.

(Cluj-Kolozsvár, március 21. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Lepadatu pénzügyminiszternek
szombaton nyilvánosságra jutott lemondását az
első hírek különféle okokkal magyarázták. A
legvalószínűbbnek látszott a feltevés, hogy a
Skoda és Ringhoffer cégekkel kötött adósság-
rendezési egyezményt ratifikáló törvényjavas-
latot a pénzügyminiszter állítólag vissza akarta
venni a parlamentből. Averescu miniszterelnök
tudta nélkül. Mások a lemondás mögött poli-
tikai okokat láttak, minthogy Goldis és Lupas
belépésével egyidejűleg Lepadatu nem lépett
be a kormánypártba. Ezeket

a felvételeket azonban most maga a
leköszönt pénzügyminiszter megcáfolja

egy nyilatkozatban, amelyből kiderül, hogy —
amint azt az Uj Kelet is határozottsággal ál-
lított — a lemondás kizárólag a Manoilescu
államtitkárval támadt ismeretes konfliktusa
miatt történt. Az érdekes nyilatkozat egyeb-
ként a következő:

— Azt a javaslatot tették nekem, hogy a
pénzügyi államtitkár hatáskörébe engedjek át
egész sor olyan intézkedési jogot, amelyről
nem mondhattam le. Ezért arra a meggyőző-
désre jutottam, hogy jobb lesz, ha lemondok
és Averescu tábornok aztán intézze el ennek
a tárcának a vezetését úgy, ahogy legjobbnak
látja. Így azután pártenken beadtam neki a le-
mondásomat. Csendesesen otthagytam a pénzü-
gyminisztériumot, mert nem találtam meg-
felelőbb megoldást a lemondásnál.

— Határozottan meg kell cáfolnom tehát a
Skoda- és Ringhoffer-ügyre vonatkozó verziót.
Egyáltalán nem szölitottam fel a cégeket, hogy
vegyék revízió alá a már perfektuált megállá-
podást és ez nem is volt szándékomban. Hiszen
magam is aktív részt vettem a megállapodás
megkötésében és örvendtem, hogy létrejött,
nemhogy a felbontására törekedtem volna. Mint
ismeretes, ezeknek a konvencióknak a ratifika-
lására vonatkozó törvényjavaslat a kamara előtt
fekszik és azt hiszem, hogy a parlamenti vita
során meg fogják szavazni.

— Az sem igaz, hogy Averescu tábornok
az utolsó órában a néppártba való belépésre
szölitott volna fel. A miniszterelnök sohasem
kért engem erre.

Lepadatu pénzügyminiszter egyébként cá-
folja a királyi kihallgatás híret is, mert nem
Öfelségénél, hanem Miklós hercegnél jelent meg
audiencián.

A lemondás előzményei is azt bizonyítják
csupán, hogy a Manoilescuval támadt konfliktus
miatt távozott Lepadatu az állásából. Is-

állásába, aki a levitézlett liberális politika bás-
tyájaként állott őrt az Averescu kormányban
és az egész kormánnyal homlokegyenest ellen-
tétes liberális koncepciónak képviselője volt.
Arravaló tekintettel, hogy az Averescu kor-
mány a liberális párt jóindulatából került ura-
lomra, nem volt könnyű Averescu tábornok-
nak a helyzete, meg kellett várni, míg hely-
zete megszilárdul, hogy megszabadulhasson
attól a liberális ballaszttól, amelyet Lepadatu-
nak a kormányban való jelenléte jelentett.
Most azután elég erősnek érezte magát ahhoz,
hogy Lepadatuval és ezzel együtt az egész li-
berális koncepcióval véglegesen szakítson és így
az ország egész gazdasági közvéleménye feszült
várakozással néz az új rezsim elé, amelynek
zászlaját Manoilescu államtitkár tartja kezében.

meretes ugyanis, hogy az elmúlt héten Manoi-
lescu a helyzet tisztázására kérte fel a minisz-
terelnököt. Averescu erre kikérte Lepadatu vé-
leményét is a kérdéssel és a pénzügyminiszter
részletes memorandumban adta meg válaszát,
amelyben rámutatott arra, hogy a minisztérium
osztályainak tényleges ellenőrzése kizárólag rá-
tartozik és az államtitkárnak csupán a minisz-
ter által kijelölt hatásköre lehet. Averescu azon-
ban a memorandumra azt írta rá, hogy Manoi-
lescutnak is legyen bizonyos független intézke-
dési joga, vagyis kettéosztotta a pénzügyi-
miniszteri hatáskört. Lepadatu azonban ezt a
megoldást nem volt hajlandó elfogadni és pén-
teken reggel irodafőnökének egy

lepecsételt borítékot adott át azzal,
hogy juttassa el a miniszterelnökhöz.

A zárt borítékban csak bizalmas okmányok
voltak, mégis elküldésének híre a pénzügy-
minisztériumban mindenki Lepadatu lemondásá-
ról beszélt. Akármilyen volt is a borítékban, a le-
mondás bekövetkezett és a volt pénzügyminisz-
ter, saját kijelentése szerint, most visszaköltözik
Kolozsvárra és újra elfoglalja egyetemi katedrá-
ját, amellyel azonban képviselői mandátumát
is megtartja.

Politikai körökben azt hiszik, hogy Lepadatu
lemondásának nem lesznek közvetlen követke-
zményei. A liberálisok élénken cáfolják, hogy a
volt pénzügyminiszter az ő emberük lett volna
a kormányban azzal a feladattal, hogy alkalm-
mas pillanatban segítségükre legyen az Averescu-
kabinet megbuktatására. A liberálisok azt mond-
ják, hogy az egész konfliktusban nincsenek
érdekelve, mert Manoilescu, aki most átveszi
a pénzügyminisztérium vezetését, szintén csak
az ő politikájukat fogja folytatni. Ennek bizo-
nyítására felhozzák, hogy

Manoilescu a napokban felkeresi Bra-
tianu Vintilát és kikéri tanácsát

a berlini román járadékok kérdésében.
A kormánypárt tagjai azt hangoztatják, hogy
Lepadatu távozásával még nem fejeződött be a
purifikációs folyamat a kormányban és esetleg
még ezen a héten még egy minisztert áldoznak
fel a pártegyeség érdekében.

Lepadatu volt pénzügyminiszter ma
délelőtt meglátogatta Averescut,

akitől a kormányból való távozásra alkalmából el-
búcsúzott.

Manoilescu pénzügyi államtitkár ma megjelent a
pénzügyminisztériumban, ahol fogadta az összes
szolgálati osztályok vezetőit és informáltatta magát
a folyó ügyekről.

Teljes felbomlás előtt áll a német fajvédők pártja

Négy veszekvő frakcióra bomlik a Hohenzollern-dinasztia reménysége

(Berlin, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német birodalmi gyűlés fajvédő frakciója a mai nappal elérkezett annak a felbomlási folyamatnak a végére, amely már hónapok óta tart. Az amugy is kicsi frakcióban az utóbbi időben négy különböző csoport alakult és ezek egyre erősebb harcot folytattak egymás ellen. A mai napon három csoport bejelentette a birodalmi gyűlés elnökségének, hogy önálló frakciót létesít. Így most a német fajvédő párt mindössze öt képviselőből áll, a nemzeti szocialista párt, amely az egykori Hitler-pártból alakult, hat képviselővel újra önálló nemzeti szocialista párt lett, a harmadik csoport felvette a népjog párt elnevezést és két egész képviselővel rendelkezik, végül Ludendorff és még egy elvtársa mint pártönkivüli fajvédők fognak a jövőben szerepelni. A birodalmi gyűlés elnök-

sége ma közölte a csoportokkal, hogy a pártbomlás következtében egyik csoport sem rendelkezik azokkal a jogokkal, amelyek a birodalmi gyűlés frakcióit megilletik, minthogy egyik csoport sem rendelkezik a szükséges minimummal. Ez azt jelenti, hogy egyik csoport sem nyújthat be a jövőben önálló javaslatokat, nem követelhet magának helyet a bizottságokban és nem delegálhat tagot az ugynevezett öreg tanácsába, amely a pártközi ügyeket tárgyalja. Ezzel egyidejűleg gondoskodott a birodalmi gyűlés elnöksége, hogy a volt német fajvédő párt emberei kiváljanak a bizottságokból. A fajvédők eddig ellenzékben voltak és így velük együtt a bizottságok 14:14 arányban oszlottak meg. A párt feloszlásával 15 kormánypárti és 13 ellenzéki fog helyet foglalni a bizottságokban.

Anglia szabadkezet biztosított Olaszországnak a Balkánon

Bármely pillanatban megförtélnhet fegyveres beavatkozás Olaszország részéről Jugoszlávia ellen. Az olasz-jugoszláv konfliktus újabb fejleményei

Franciaország nem marad semleges, ha Jugoszláviát támadást éri

(Belgrád, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Albánia katonai megszállásával kapcsolatos konfliktus, mely Olaszország és Jugoszlávia között tört ki, ma már odáig fajult, hogy a világháború megszűnése utáni nyolcadik évben, újabb komoly európai háborúval lehet számolni.

E pillanatban még csak diplomáciai csatározások folynak, de ezek a csatározások olyan éles és kategorikus tempóban folynak, hogy bármikor átfordulhatnak a tényleges összecsapásba. Az olasz-jugoszláv konfliktussal kapcsolatban a legújabbban beérkezett táviratokból az tűnik ki, hogy Anglia most már egész nyíltan az olasz fasista politika mellé szegődött, amelyen keresztül Keleten megrendült világ-hatalmi pozícióját igyekszik megmenteni s a Keleten ért súlyos veszteségek után az európai kontinensen kárpótolni magát. Csak természetes, hogy az angol konzervatívok e cél elérése érdekében nyugodtan dobják oda az egész Balkán, de sőt Európa békéjét is, sőt — a jelek szerint — a Franciaországgal való szövetséget is.

Angol-olasz demars Jugoszláviának

Fenti elgondolásokat leginkább igazolja az, hogy az angol és olasz követek Belgrádban közös demarsot nyújtottak át a jugoszláv kormányának, amelyben tiltakoznak Jugoszlávia mozgósítási mozdulatai ellen az albán határon. Bármennyire várta ezt a beavatkozást a jugoszláv diplomácia, mégis a közös jegyzék nagy lehangolást okozott s a sajtóban annak az álláspontnak kihangsúlyozása merül fel lépten-nyomon, hogy az első olasz katona partraszállása Albániában háborus okot jelent. Jugoszlávia ehhez az állásponthoz kategorikusan tartja is magát. Egyes belgrádi sajtóorgánumok tudni vélik, hogy Sándor jugoszláv király a napokban Párisba utazik, hogy ott Brianddal megbeszéléseket folytasson az olasz bekerítő politika elhárítása érdekében.

A jugoszláv külügyminiszter szerint a kisantant egysége intakt.

E végsőig feszült helyzetben rendkívül érdekesen hat Perics jugoszláv külügyminiszternek az albán-olasz konfliktussal kapcsolatban mondott beszéde, amely hangsúlyozottan emeli ki, hogy a kisantant meggyengüléséről szóló hírek alaptalanok. Mindenesetre érdekes kijelentés ez ma, amikor a kisantant egyik legjelentősebb állama, Románia, határozottan olasz orientációt vett fel a beszarábiai konvenció ratifikálásával kapcsolatban. Valószínű is, hogy a jugoszláv külügyminiszter ezt a kijelentést csak mintegy belpolitikai megnyugtatóul tette, a valóságban azonban Jugoszlávia tart legjob-

ban a kisantant egységének felborulásától.

Egyébként a jugoszláv külügyminiszter az albán-olasz konfliktussal kapcsolatban leszögezte azt az álláspontját, hogy amíg Olaszország is nemzetközi egyezményben hajlandó biztosítani Albánia függetlenségét és integritását, addig nincs aggodalomra ok. Ami pedig a határmenti mozgósításokat illeti, a miniszter hajlandó egy nemzetközi katonai bizottság elbírálására bízni, hogy a jugoszláv honvédelem tullepte-e a honvédelem normális kereteit. A miniszter szerint semlegesítés sem lehet Jugoszláviát felelőssé tenni esetleges bekövetkező albániai eseményekért.

„Csendben cselekedni” — Mussolini jelszava

A jugoszláv közvéleményt Perics külügyminiszter nyilatkozata azonban cseppet sem nyugtatja meg. Belgrádban mindenki súlyos eseményektől tart, amelyek Albánia felől fenyegetnek, Olaszország tervei kapcsán. A fasista sajtó egyébként a belgrádi sajtócikkekre éles hangon válaszol. Természetesen az olasz sajtó Jugoszláviát teszi felelőssé a bekövetkező eseményekért és eléggé nyílt célzást tesz Franciaországra és mindazokra az államokra, amelyek Jugoszláviával szolidárisak és tanácsokat adnak neki. A cikkek hemzsegnek a sztereotip fasista kiszólásoktól, hangsúlyozva, hogy Itália nem tűr el semmiféle fenyegetést, vagy zsarolást, ellenben el van szánva arra, hogy csendben fog cselekedni.

Páris nyugtalan

Párisban nagy nyugtalanságot kelt az olasz-jugoszláv viszony kiélesedése. Komoly politikai

körök véleménye szerint bizonyos, hogy nem Jugoszlávia, hanem Olaszország keres ürügyeket az albán ügyekbe való beavatkozásra. Nagyon komolyan számolnak azzal a lehetőséggel, hogy a legutóbb megkötött francia-jugoszláv szerződés értelmében, ha Olaszország beváltja agresszív fenyegetéseit, Franciaország fegyveresen is kötelezve van a beavatkozásra. Ebben az esetben a felelősség egyedül Olaszországot fogja illetni. A francia kormány egyébként az olasz kormány által Párisban átnyújtott jegyzékre azt válaszolta, hogy mérsékelte fogja inteni Jugoszláviát és egy népszövetségi vizsgálóbizottság kiküldését fogja javasolni Albániába, annak ellenére, hogy Páris már nem bizik komolyan a népszövetségi közbelépés eredményességében.

Stresemann a Népszövetség rendkívüli ülészakának összehívását fogja javasolni

A francia külpolitika körében jólinformáltak szerint, Franciaország semlegesre sem maradhat semleges, ha Jugoszláviát bárhonnán támadás éri. Briand környezetében az a vélemény alakult ki, hogy az albán krízis egy-két napon belül eléri tetőpontját. Beavatottak szerint biztosra veszik, hogy a Népszövetség bele fog avatkozni a konfliktusba. Stresemann, a népszövetségi tanács elnöke, ma, vagy holnap indítványozni fogja a Népszövetség rendkívüli ülészakának összehívását, amely ha nem járna eredménnyel, úgy Briand veszi át a kezdeményezés szerepét. A rendkívüli ülészak Berlinben ülne össze.

Rendkívül szenzációsan hat az a római politikai körökből eredő értesülés, hogy Olaszország a Lengyelországtól Romániáig terjedő szovjet-ellenes blokk létrehozásában való aktív közreműködésért ígéretet kapott Angliától, hogy szabadkezet nyer a Balkánon. De nemcsak a szovjetellenes blokk létrehozásában való érdekeiért akarja honorálni Anglia Olaszországot, hanem azért is, mert Olaszország Kinában hathatósan támogatta Angliát.

A helyzet komoly

A londoni „Observer” szerint az elsimító tárgyalások ellenére is a helyzet mégis nagyon komoly. A közvetlen veszély abban rejlik, hogy Olaszország minden valószínűség szerint de facto beavatkozik az albán ügyekbe. Komoly hírek szerint Durazzóban és Valonában máris lázas készülődés folyik, hogy az olasz csapatok partraszállása biztosították. Olaszország részéről a fegyveres közbelépés minden pillanatban megtörténhet. A veszélyes helyzetet kiparizálni már csak úgy lehetne, ha a Népszövetség azonnal utasítaná Olaszországot és Jugoszláviát, hogy tartózkodjanak minden katonai mozdulattól, míg a Népszövetség a helyzetet meg nem vizsgálta.

A belgrádi szkuptsinában távozásra szólították fel az olasz követet

A belgrádi szkuptsina mai ülésén a diplomata páholyában Bodrero tábornok, olasz nagykövet is helyet foglalt. Egy ellenzéki képviselő beszéde közben a demokraták padjairól egy képviselő felugrott és Bodrero felé fordulva kiáltotta:

— Ön még mindig itt van, azonnal hagyja el az országot egész kémszervezetével együtt.

Az ellenzéken a sértést nagy tapssal fogadták. Az elnök tiltakozása jeléül felfüggesztette az ülést. Az esetnek valószínűleg diplomáciai következménye lesz.

Tavaszi cipő-
ujdonságok meg-
érkeztek az

„EWO”

cipőüzletébe Cluj,
Calea Regele Fer-
dinand 22.

Szürke uccai bőrcipő leg-
újabb divatujdonság lei 625

Drapp uccai cipő lei 625

Férfi fekete félcipők . . lei 550-től

Férfi barna félcipők . . lei 650-től

Egyes párok rendkívüli olcsó áron!

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközlünk.

erme
a No 21.

A minisztertanács is elfogadta a lakbér-törvény tervezetét

Az új véderőtörvény nem szállítja le a szolgálati időt és megszünteti az összes felmentéseket

(Bucuresti-Bukarest, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lakbérleti törvényjavaslat vasárnap megjárta az előkészítés utolsó fórumát. Vasárnap minisztertanács volt, amely délelőtt 11-től délután 2 óráig tartott. A minisztertanács vasárnapi ülésén folytatta a lakbérleti törvényjavaslat vitáját. A tanácskozáson, amelyen résztvettek Coanda és Negulescu szenátus, illetve kamaraelnökök is, néhány újabb simitást végeztek a törvénytervezeten, amely a keddi minisztertanácsra fog végleges formát nyerni.

A minisztertanács a lakbérleti törvényjavaslatnál elfogadta a köztisztviselőkre vonatkozó kétéves meghosszabbítást, míg a többi kategóriáknál az eredeti javaslat szerint 6 hónaptól egy évig terjed az eddigi törvény érvényének meghosszabbítása. A lakbéremelés mértékét a lakók jövedelme alapján fogják megállapítani. A legkisebb emelés a békebelinek 14-szerese lesz, egymillió jövedelmen felül egységes lesz a lakbéremelés kvótája, egymillió alul fokozatokat állítanak fel, amelyeket egy Cudalbu, Berlescu és Manolescu miniszterekből álló bizottság fog a keddi minisztertanácsra előterjeszteni, amikor is a törvényjavaslat szövegét végleg megállapítják. A lakó jövedelmét vele egy fedél alatt élő hozzátartozóinak keresetével együtt fogják kiszámítani.

Elhatározta a minisztertanács azt is, hogy a parlament jelenlegi ülészakát április 15-én bezárják. A benyújtott törvényjavaslat elintézése végett ezután naponként két ülés lesz, egy délután és egy este.

A sorozási törvényjavaslatot szombaton be-

nyújtották a törvényelőkészítő-bizottsághoz. Az indokolás kimondja, hogy a szolgálati időt nem lehet leszállítani mindaddig, amíg az ifjuság testnevelésére folyamatba tett ujtások kellő eredményt fel nem mutatnak. A csendőrségnél, a haditengerésznél és határőrségnél a szolgálati idő ezután is három év lesz, azok azonban, akik három évig szolgálnak, nyolc évre adómentességet kapnak. Az adómentesség a szülőkre is vonatkozik, akik, míg a fiuk katonai szolgálatot teljesít, ingatlanuk után adót nem fizetnek és azután sem öt esztendeig.

Nem lesz felmentés

Az új véderőjavaslat megszünteti a felmentéseket. Csakis a büntett és vétségek miatt elítélteket nem hívják be szolgálatra.

Azok az ifjak, akik eddig családfentartói jogaim alatt mentesítettek a katonai szolgálat alól, ezután kötelesek katonai éveiket leszoigálni.

A munkaképtelen szülőket a községek, vagy pedig az Asistentia Sociala (az állami népjóléti intézet) fogja segíteni. A jövőben az unjonokat nem sorshuzás útján, hanem a szükség követelményei szerint és fizikai képességeik alapján sorozzák.

Az érettségi, illetve az ezzel egyenrangú iskolák bizonyítványával rendelkezők részére tiszti iskolát szerveznek, de csak azokat veszik fel, akik tudnak románul. A kik a felvételi vizsgán elbuknak, a törvény által meghatározott ideig a csapatoknál fognak szolgálatot teljesíteni. A fegyvergyakorlatokról a minisztertanács dönt. A hadügyminiszter felhatalmazást kap, hogy a törvény életbeléptetéséig felmentett egyének névsorát revideálja egész 50 éves korig.

A Mendelsohn centennáriuma

Mendelsohn Mózesnek, a XVIII. század nagyírú német zsidó filozófusának kétszázéves születésnapját fogja ünnepelni jövő esztendőre a kulturerberiség. Erre az ünneplésre az előkészületek már évek óta folynak és ugyanebből az alkalomból egy külön erre a célra alakult bizottság Mendelsohn összes műveinek kritikai kiadását rendezte sajtó alá. Bizonyos az, hogy Mendelsohn jelentősége elvitathatatlan nagysága a német kultúrfejlődésben és ugyancsak nagy jelentősége van Mendelsohn élete művének a XIX. századbeli zsidóság kialakulása tekintetében is. Ez a két irányban ható kiatas azonban eredményben és lényegében egymással homlokegyenest ellenkező hatás volt.

Ami az egyéniséget illeti, Mendelsohn iskolapéldája volt a melegen kiáradó szívéllyességnek, arcából és szeméből annyi légység, jóság és bölcsesség sugározott ki, hogy kortársai rendszerint csak a német Sokratesnek nevezték őt. Az egyéni szerencse és a jólét nem virrasztott a bölcsője felett. Egészen szegény földhözragadt tóramásoló zsidónak volt a fia és a maga későbbi egyéni életében igen súlyos küzdelmeket kellett folytatni a pusztá megélhetéséért mindaddig, amíg az egyszerű és éhbérért dolgozó könyvelőből egy berlini selyemgyár vezetőjévé lett, amely elhelyezkedés aztán biztosította számára azt az anyagi gondtalanságot és függetlenséget, amely az ő komoly elmerülő filozófiai munkásságához feltétlenül szükséges is volt.

A legjellemzőbb arra a mély és átértett hatásra, amelyet ez a nyomoréktestű nagy zsidó gondolkodó nemzsidó könyezetére tett, az a megörökített nagy barátság, amely Lessinget Mendelsohnhoz fűzte. Lessing alapjában véve mentalitásában és talán világlátásában is merőben más volt, mint Mendelsohn, de talán éppen a lelki strukturának ez a teljes különbözősége volt az, amely ellenállhatatlan varázsszalvonozta ezt a két nagy egyéniséget egymáshoz.

Végtelen sokat és főleg szakszertület lehetne elmondani arról a hatásról, amelyet Mendelsohn életműve a német kultúrára és német gondolkodásra gyakorolt és egészen bizonyos, hogy a két évszázados évforduló alkalmából zsidó és nemzsidó tudósok nem fogják elmulasztani ezt az alkalmat ebből a szempontból kihasználni. Minket zsidókat azonban főként az érdekel, hogy milyen hatással volt Mendelsohn életműve magára a zsidóságra. Mert, hogy volt hatással és mélyreható, a zsidó népiséget alapjaiban megrázkódtató hatással, az manapság általános érvényű megállapítás. Tanításai zsidó

szempontból félígazságok és teljes hazugságok voltak és ezeknek a tanításoknak veszedelmessége éppen abban rejlett, hogy olyan korban láttak napvilágot, amelyben a zsidó népgénusz nem tudott kitermelni magából megfelelő nagy egyéniséget ezeknek a félígazságoknak és egész hazugságoknak leküzdésére. Mozes Mendelsohn a gettó gyermeke, ugyanaz az ember, akit, amikor Kant előadásait hallgatta, a német diákság hangos zsidózással üldöztött ki a tanteremből, ugyanaz az ember, akire már hírneves tudós korában, amikor egy alkalommal az egyik kis német fejedelemégből a másik kis német fejedelemébe akart utazni, az országhatáron a vámőr egy ökörért járó vámmal vámost meg, — mert ez volt a törvényes eljárás minden átutazó zsidóval szemben — és végül ugyanaz az ember, akit, mikor egyizben, már nagy tudós korában Frigyes császár elé volt hivatalos, a lakójok zsidó volta miatt utasítottak ki az uralkodói palotából, ugyanez az ember hangos szóval hirdette az ő német nemzeti érzelmeit, olyan hangos szóval, hogy valóban még a fajgermánok is csak tanulhattak tőle.

Ez volt az ő nagy élethazugsága, amellyel megtételezte, — talán akarata ellenére — a német zsidóságot és ezt a nagy élethazugságot még csak kiegészítette az a félígazság, amelyet a zsidóság lényegére vonatkozóan gondolt ki, vagy látott meg és terített a zsidóság elé. Ez a félígazság az ugynevezett *misszióteória*. E misszió-gondolat szerint a zsidó nép egyetlen hivatása az, hogy az erkölcsi világrend gondolatát és az egyistenben való hitet terjessze a világ összes népei között. Ez a misszió-gondolat egyenes következménye volt annak a félígazságnak, amelyet Mozes Mendelsohn a német-séggel szemben képviselt.

Ha a német zsidónak, — amint azt Mendel-

sohu megállapította — gazdasági és erkölcsi elnyomatása ellenére is az a legfőbb kiteljesülése és hivatása, hogy igaz németnek, igaz germánnak és hazafinak érezze és tudja magát, akkor természetesen a zsidóságnak, mint különálló népnek teljesen megszünt minden létjogosultsága és többé már nem mint nép, hanem legfeljebb csak mint vallási, hitbéli közösség különbözik a német néptől. De ennek a hitbéli közösségnek és különállásának is csak akkor van létjogosultsága, ha valamelyes magasabbrendűséget képvisel, azzal a hittel, vagy világlátással szemben, amely a német népnek lelki világjárója. Ha pedig ténylegesen magasabb erkölcsiséget képvisel a zsidó világlátás, akkor már filozófiailag meg van adva a válasz arra a kérdésre, hogy miért él és mi a történelmi élettelje tulajdonképpen ennek a zsidó népnek, amely Mendelsohn felfogása szerint nem zsidó nép, hanem a német népnek integráns része. Bizonyára azért és csakis azért, hogy ezt a magasabb erkölcsiséget hirdesse és tanítsa a népeknek.

Dióhéjban ez az ugynevezett misszió-teória tartalma és ez a misszió-teória volt az, amely éppen Mendelsohn óriási egyéni hatásának következtében először csak a németországi zsidóságban, de egy évszázad leforgása alatt Európa egész zsidóságában úgy terjedt el, mint a kórokozó baktériumok ellenállhatatlan tömege és megmételtyezte, elerőtlenítette a már anélkül is gyöngye és erőtlén zsidóságot. Mendelsohn világlátása, a misszió-teória egyenes tagadása volt a zsidó népiségnek és egészen természetes, hogy a zsidó népiség tagadásának végső konzekvenciája nem lehet más, mint a keresztelő medence. Amint hogy a példák nagy tömege hamarosan nyilvánvalóvá is tette.

Egy népet, a magunk népét nem lehet félig megtagadni. Vagy egészen vállalom a zsidó néphez való hozzátartozandóságom konzekvenciáját, vagy pedig a megalkuvó, a felemás bátortalanság a teljes megtagadáshoz vezet. A régiok talán csodálkozhattak azon, hogy nagy Mendelsohnak, kora egyik legnagyobb zsidó tudósának már a fiai is mindannyian (egy kivételével) kikeresztelkedtek.

A kortársak csodálkozhattak ezen, de mi, akik történelmi szemérvégen látjuk már az eseményeket, egy föltartózatlan fejlődésnek folyamatát látjuk ezekben a hitehagyásokban és ennek a fejlődésnek első kiindulópontja a Mendelsohn-féle misszió-hazugság volt.

De ez a misszió-hazugság nemcsak Mendelsohn közvetlen környezetét mételtyezte meg, hanem egy évszázad leforgása alatt szinte tökéletesen szétzillesztette a németországi zsidóság legnagyobb részét. Statisztikai adatok tüntetik fel azt a megdöbbentő nagy kikeresztelkedési epidémiát, amelyben a németországi zsidóság és főleg Berlin zsidósága egy évszázadon keresztül átalmant és amely epidémia százazerektől fosztotta meg a zsidó népet.

Kegyetlen dolog volna mindezt a nagy halott tudós emlékének felróni. Bizonyára más különböző gazdasági és lelki okok is hozzájárultak ehhez. De az is bizonyos, hogy ennek az eltávolodásnak, ennek a nép és hitehagyásnak Mendelsohn adott tudományos filozófiai magaslato indokolást, megtévesztően szép és éppen ezért veszedelmes alapot. Tudományos megítélés és német nemzeti szempontból csak magasrendű érzelmelet kelthet a késő utókorban Mendelsohn születésének kétszázadik évfordulója, de mi zsidók minden nagy érdemének elismerése mellett is keserű szájjal leszünk ott az ünneplők között, mert a nagy halott sirján csak egy gondolat foghatja meg lelkünket: mi jévé lehetett volna ez a kivételes koponya a zsidó népnek — és mégis mi jévé lett.

Giszkalay János

Magyar könyvért

forduljon bizalommal Révész Béla 25 éve fennálló könyvkereskedéséhez Marosvásárhelyt

Cluj (Kolozsvár) leg-régibb confection-áruházába megérkeztek a legújabb

női modell kabátok

Selyem köpenyek 300 leitől
Couvercot, Ripsz és Berberi szövetből 250 leitől
Angol szövetből női kabátok 1500 leitől

a főpostával szemben (volt Wesselényi-utca) 25 sz.

kizárólag a DIAMANTSTEIN cégnél kaphatók.

Külön méret-osztály. Férfi öltönyök, Fregoli kabátok, felöltök nagy választék és legolcsóbb bevásárlási forrás. — Tisztviselőknél nagy árkedvevény

Az emberévé az érdeklődés kö Európába jött és szórt és ma is, más életet élő mányos kutatás nyelve az indoeu rokona a tisztel maguk a cigányo aligha tartoznak régi hite, mintha nának, helytelen nyugati részéből het tudni, mikor dik év körül ma Európa a tizenöt azt azonban, hog nem lehetett me

Nyelvi összehől valószínűvé Örményországon gekben a Balkán mig más részük ahol a Jeges-ten előre. Életmódjuk toztatták meg. H kultura nyomait, szerezték, de soh Élelmük egészen lust, amit erőse gék: patkókováó vendümondásból, ban csak cigány

Legtöbbsen Sz luziában, apró vá Granada környék városban tartózkodó Sevillában övek már megállapodta és az öslakók ala házasodnak.

Délarábiában lálni őket. Abessz szágokban. Es m vonása a lopás, a Nem ismernek va lással foglalkozna ők képezik az or Szeneambiában Spanyolországot k Bronzsinüek, né feltűnően szép fé metszésü orruk v

Mégis, ha aka nem kapnak, gyü fölháborodásukba ben lehet legjo lakozik bennük. A tökéletes.

Róth-cipésznél Szép-u. 2. sz. alatt készülnek a legújabb divatu cipő-különleges-ségek

A legtökéletesebb Casino Re a Ter S (Kir

Cigányok

Az emberévó kassai cigányok világszenzációja az érdeklődés központjába helyezte az India felől Európába jött és majdnem az egész világon széjjel-szört és ma is, a legkultiváltabb országokban nomád életet élő cigányfajt. Évszázadok óta tudományos kutatás tárgya ez a különös nép, amelynek nyelve az indoeurópai nyelvközpontjához tartozik, rokona a tiszteletreméltó szanszkrit-nyelvnek, de maguk a cigányok a kutatás mai állása szerint, aligha tartoznak az árájához. Az angoloknak az a régi hite, mintha a cigányok Egyiptomból származnának, helytelen. Valószínűbb, hogy India északnyugati részéből származnak, azt azonban nem lehet tudni, mikor hagyták el ezt a földet. Az ezredik év körül már Bizáncban vannak, a nyugati Európa a tizenötödik század eleje óta ismeri őket, azt azonban, hogy Északafrikába mikor kerültek, nem lehetett megállapítani.

Nyelvi összehasonlítások utján és más nyomokból valószínűvé vált, hogy Indiából Perzsián és Örményországon át vándoroltak, majd nagy tömegben a Balkánra jutottak és szláv területekre, míg más részük Oroszországba és Szibériába jutott, ahol a Jeges-tengerig és az Atlantik-ig nyomultak előre. Életmódjukat a legrégebbi idők óta alig változtatták meg. Ha mégis tapasztalni lehet náluk a kultúra nyomait, akkor ezeket vándorlásaik alatt szerezték, de sohasem fejlesztették ki maguktól. Élelmük egészen primitív, gyakran nyersen eszik a húst, amit erősen fűszereznek. Képességeik gyöngék: patkókovácsok, lókereskedők. Asszonyaik jóvendéglőből, kártyavetésből élnek. Törökországban csak cigány viselheti a hóhér tisztességét.

Legtöbben Spanyolországban élnek, főleg Andaluziában, apró vályogviskókban, mint a vakondok. Granada környékén sziklakban élnek. Napközben a városban tartózkodnak, koldulnak, vagy lopnak. Sevillában övek egy egész külváros: Triana. Itt már megállapodtak, primitív foglalkozásokat tiznek és az öslakók alacsonyabb rétegével már össze is házasodnak.

Délarábiában is jelentős tömegekben lehet találni őket. Abessziniában és még távolabbi országokban. Es mig az európai cigányok fő jellemvonása a lopás, addig az afrikaiak híres vadászok. Nem ismernek vadász-törvényeket. Együttal kuruzslással foglalkoznak és a primitív afrikaiak közöttük képezik az orvosi kasztot. Azonfelül sintérek. Szenegambian fa-szobrászattal foglalkoznak, de Spanyolországot kivéve, sehol nem ápolják nyelvüket. Bronzszintűek, néhol olajbarnák. Sok közöttük a feltűnően szép férfi: Hosszu, keskeny kezek, finom metszésű orruk van, szemük kifejezők.

Mégis, ha akarnak valamit, alázatosak és ha nem kapnak, gyűlölködők. De nem vörösödnek el fölháborodásukban, hanem elsápadnak. Táncaik közben lehet legjobban látni, mennyi szenvedély lakozik bennük. A spanyol cigányok tánca mesterien tökéletes.

Róth

cipésznél
Szép-u. 2. sz.
alatt készülnek
a legújabb
divatu
cipő-
különleges-
ségek

A legtökéletesebb sörminőségek a

Casino
Record Special
English Porter
CORVIN
a Temesvári
Sörfőzdéből
(Kir. udvari szállító)

Megerősítik a kantoni csapatok bevonulását Sanghajba

Pisucsen tábornok francia koncessziós területre menekült

London, március 21. Már két nappal ezelőtt Londonból keltezett távirati értesülés alapján jelentették, hogy a kantoni csapatok bevonultak Sanghajba. Ez a jelentés még korainak bizonyult, mert közben olyan hírek érkeztek, amelyek szerint a bevonulás még nem történt meg, csupán tárgyalások folynak a déliek és északiak között Sanghaj átadására.

A ma délután érkezett táviratok, amelyek már pozitívabb értesülés jellegével bírnak, azt jelentik, hogy a kantoni csapatok bevonultak Sanghaj kinti városrészeibe. A kantoniak be-

vonulása következtében Pisucsen tábornok francia koncessziós területre volt kénytelen menekülni. A déli hadsereg ezenfelül megszállotta Csang-Csau városát, amely Szu-Csautól negyven mérföldnyire fekszik északnyugatra. Ezzel a mozdulattal a déli hadsereg elvágta Sanghaj Nankingtől.

Sanghaj, március 21. A városban ma megkezdődött az általános sztrájk. A rendőrségnek többször kellett a tüntetőkkel szemben fellépnie. A tüntetők három katonát leltek. A munkásság mozgósította a sanghaji önkénteseket.

Megkezdtek a Gajda tábornokot kompromittáló iratok közzétételét

Érdekes párbeszéd Koltsak és Gajda között

(Prága, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Profod” című folyóirat tegnapi számában a Gajda elleni okiratok közzétételét kezdte meg. A tegnapi számban Gajda szibériai üzemiről szóló okmányok vannak. A legközelebbi számban állítólag már azokat az okiratokat is közzé kell tenni, amelyek igazolják a vádakat, hogy Gajda 1920-ban a vörös hadseregben akart elhelyezkedni és hogy pénz ellenében a szovjethatóságoknak írásbeli francia bizalmas anyagot szolgáltatott rendelkezésére. A tegnapi közzétett okirat arról a beszélgetésről tesz jelentést, amely Jekaterinburgban Gajda és Koltsak között 1919 június 8-án lefolyt. A beszélgetés a következőképpen folyt le:

Koltsak: Tábornok ur, Ön az oka a hadsereg felbomlásának, mert Ön Oroszország elleneségeit vette föl a hadseregbe és védi őket.

Gajda: Tengernagy ur, meg kell Önnek mondanom, hogy épen ezek az oroszok sokkal jobban szeretik hazájukat, mint azok a monarchista tábornokok, akik az Ön környezetében vannak, élükön Lebedevvel, akinek japán orientációja van.

Koltsak: Vádolom Önt azzal, hogy Ön olyan embereket, mint Rykov tábornok, vett magához akkor, amikor a hadsereg éhezett és nem volt ruhája.

Gajda: Ez nem igaz! Én nem tehetek az

Ön tábornokairól, akik lopnak és eladják Oroszországot. Én saját pénzből válságos időben segitettem a hadseregen. Amikor panaszt tettem, Ön és Lebedev mindig azt mondták, hogy Oroszországban minden tábornok lop, és hogy én nem vagyok orosz és nem vagyok hozzászokva ezekhez a dolgokhoz.

Koltsak: Megparancsolom Öntek tábornok ur, hogy azonnal kérje elbocsátását, mert arra a meggyőződésre jutottam, hogy állását nem tudja betölteni.

Gajda: Anélkül is menni akartam, mert ilyen körülmények között nem tudok dolgozni. Ami képességeimet illeti, csak azt mondom, hogy ha gyorsan is, de minden szolgálati fokon átmentem és elegendő tapasztalatot szereztem. Ellenben azt látom, hogy Önnek nincsenek politikai tapasztalatai sem ahhoz, hogy Oroszországot igazgassa, sem ahhoz, hogy a hadsereg parancsnoka lehessen. Az esetben, ha továbbra is fog piszkolódni, föl fogom hívni a világ figyelmét arra, hogy milyen viszonyok uralkodnak Önénél.

Koltsak: Hallgasson! Rögtön letartóztatom!

Gajda: Vigyázzon, Ön mögött csak tábornokok állnak, én mögöttem azonban szuronnyok!

Koltsak: Ilyen szavakra és tettekre csak a hadbíróság válaszolhat! Távozzék!

Gajdát ezután azonnal elbocsájtották.

A kamara lelkesen ünnepelte a román vizekre érkezett francia hadihajórajt

Megszavazták a használt gépek behozataláról szóló fővényjavaslatot. Holnap kerül a szenátus elé az új sajtó-törvényjavaslat

(Bucuresti-Bukarest, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentették már, hogy Konstanca térségében megérkezett egy francia hajóraj. A hajóraj tisztjei Bouis ellentengernagy vezetésével ma megérkeztek Bukarestbe és meglátogatták a francia követséget, majd résztvettek a hadügyminiszter által a tisztú kaszinóban adott banketten. Holnap kihallgatáson jelennek meg a királynál.

A kamara mai ülésén, amelyen Bardescu elnöklettel és a kormány taja közül Goga, Berlescu, Mircescu, Nita, Manolescu és Busuiocescu voltak jelen, napirend előtt Popovici Mihály kért szót és abból az alkalmából, hogy a francia hadihajóraj a román vizekre érkezett, hódolatát fejezi ki a francia hadsereg és a román földön elesett francia hősök iránt és a két ország szoros kapcsolataira mutat rá.

Duca a liberális párt nevében csatlakozik Popovici szavaihoz és üdvözli a francia lobogót, amely most Románia partjain lobog, majd Suciu parasztpárti a romániai parasztság francia barát érzelmeinek ad kifejezést. Cuza a keresztény liga nevében kifejti, hogy a román nép a francia géniuszának a legnagyobb hálával tartozik. Azt kívánja, hogy minél előbb egy román hajóraj üdvözölje Franciaország partjait.

Ezután Jorga a nemzeti demokratapárt nevében kifejti, hogy a francia trikolornak megjelenése a háború legdicőségesebb napjaira emlékeztet és biztosít bennünket arról, hogy nem állunk egyedül Kelet kapuján.

Braescu alelnök a kormánypart nevében csatlakozik az összes pártok képviselőinek a vendégek iránt kifejezett érzelmeire.

— Sohasem fogjuk elfelejteni, — mondja — hogy francia vér ömlött 1000 éves nemzeti ideáljainkért és hogy Franciaország nagy támogatása szerezte meg nekünk Beszarábiát is. A francia tengerészeknek az egész román nép nevében mond istenhozzottat.

Goga belügyminiszter szólal fel végül és kifejti, hogy Franciaországgal való kapcsolataink már valósággal organikusak és soha nem is fogunk elmúlni a román nemzet történelméből és szívéből. A román nép kulturális és lelki struktúrája nagyrészt a francia szellemnek köszönhető. Franciaország hatalmas támogatást nyújtott Romániának a XIX. században és a világháború folyamán. A kormány nevében üdvözli a francia vendégeket.

Ezután a napirend előtti felszólalásokra került a sor. Angheliescu kéri, hogy Caliacra megye székvárosa továbbra is Bazargie maradjon. Mirte azt kérdezi az igazságügyminisztertől, mikor nyújtja be a lakbérleti törvényjavaslatot. Hanes a csendőrség részére történt anyagbeszerzések aktáit kéri. Ciobanu a bánáti telepések nyomora ügyében szólal fel. Cuza megismétli a Margineanu tábornokra vonatkozó kérését, hogy ebben az ügyben interpellálhasson. Groveanu személyes kérdésben kijelenti, hogy 1923-ban kilépett a liberális pártból. Magasztalja Trancu-Iasit és támadja a liberális pártot. — A szenátus ülésén módosítás nélkül megszavazták a károsult gyárak számára szükséges régi gépek beviteli engedélyéről szóló törvényjavaslatot, mire az ülés véget is ért. A kormány holnap az új sajtótörvényt terjeszti a szenátus elé.

nyvért

béla 25 éve fenn-
arósvárhelyt

tok

mben 25 sz.
utea)

phatók.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Kedd
5687. Védár 18.
1927. március 22.

— Enyhült a feszültség a csehszlovák vasutasok sztrájkmozgalmában. Prágából jelentik: A vasutasszervezetek küldöttsége tegnap délből Najman vasutügyi minisztert kereste fel, hogy a miniszterelnökkel folytatott megbeszélés alapján megkezdjék a tárgyalást. A kormány arra máris ígéretet tett, hogy a szolgálati szabályzathoz készülő végrehajtási rendelet megszövegezésénél figyelembe veszi az organizációk véleményét és ezt az ígéretet most a vasutügyi miniszter is megerősítette a küldöttség előtt. Megígérte Najman azt is, hogy a szabadságolások beszüntetéséről szóló ideiglenes rendelkezést enyhíteni fogja.

Minden este

változatos műsorral

ÉRTESETÉS. Az igen tisztelt vásárlóközönség szíves tudomására hozom, hogy hosszabb külföldi bevásárló utam alkalmával a lipcsei, valamint a bécsi világkiállítások révén sikerült üzletemáruraktárát a legjobb és legdivatosabb kiczmetikai és díszműaru cikkekkel kiegészítenem. Ezzel kapcsolatosan különleges pipercecikkek, kölnikből és díszműarukból üzletemben kiállítás rendeztem, amely véteikényszor nélkül egész napon át megtekinthető.

Tisztelettel: RÓZSA MÓR
Rózsa Royal drogeria
(Főter 26.)

— Wedgwood ezredes interpellált az alsóházban a bolgár terror ügyében. Londonból jelentik: Az alsóház mai ülésén Wedgwood ezredes munkáspárti képviselő interpellációt intézett Chamberlainhoz arravatkozólag, hogy Chamberlain miért szavazott a Nép-szövetség ülésén Vandervele belga miniszterelnök javaslata ellen, amely a bolgár kormányhoz az ottani politikai foglyok számára amnesztiát követelt. Chamberlain válaszában kijelentette, hogy ő sem a javaslat ellen, sem mellette nem szavazott, minthogy ez az ügy Bulgáriának magánügye. Wedgwood ezredes ezt a választ nem vette tudomásul, hanem újból kérdést intézett Chamberlainhoz és pedig azt, hogy mi a véleménye Anglia bűnösségéről, hogy Bulgáriában terrorista rezsim kerülhetett uralomra. Chamberlain erre azt válaszolta, hogy tudomása szerint Bulgáriában legális és nem terrorisztikus uralom van. Wedgwood erre azt válaszolta, hogy Chamberlain, ugy látszik, nem tud a Bulgáriában lejátszódott atrocitásokról. A konzervatívok tiltakozása közben a vitának úgy vetettek véget, hogy az elnök kijelentette, hogy Anglia nem avatkozhat idegen államok belügyeibe.

* Wagner—Jauregg-féle malária-oltások a Nerva szanatóriumában, Cluj, Str. Regala 12/a. Tel. 600

Kétszer egymásulán földrengést éreztek Bukaresztben

(Bucuresti-Bukarest, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap és ma délelőtt két földrengés volt érezhető a fővárosban. Az első reggel 7-kor, amely két másodpercig tartott, a másik ma reggel 6:25-kor és valamivel könnyebb volt, mint a tegnapi. Egyelőre nem tudni, hol van a földrengés centruma, de azt hiszik, hogy összefüggésben van azzal a vulkánkitöréssel, amely mintegy két héttel ezelőtt történt a Fekete-tenger oroszrészi partjain.

— Beethoven-émlékünnepély a kolozsvári Román Operában. A Gh. Dima-egyesület szimfónikus zenekara Beethoven centennáriuma alkalmából emlékünnepet rendezett tegnap délelőtt a Román Operában. A koncert minden interpretációja a legpompásabb zenei teljesítmények közül való volt, amelyek Kolozsváron, kolozsváriak közreműködésével elhangzottak. Az ötödik szimfónia megrázó mélységeit, erőteljes finomságait, de különösen a részletszépességeket sok felkészültséggel hozta ki a zenekar. A második szám Beethoven örökszepségű hegedüversenye volt, melynek rikító melódiáit, tűnemenyes érzésteltségét Kolár Károly nagy, márkás művészekre emlékeztető tudással és művészettel szolgáltatta meg. E fiatal művész képességei tegnap ragyogtak meg teljes pompájukban, olyan intenzitásban, mely a legkomolyabb reményekre jogosítja a kritikust és a közönséget. A hetedik szimfónia vidám és férfias szépségeit is teljes sikerrel szolgáltatta meg a lelkes szimfónikus zenekar, mely igazi, benső sikert aratott. Azt hisszük, jól tenné a Gh. Dima-egyesület, ha ezt a kitünő és Beethoven szelleméhez mindenképpen méltó koncertet megismélné.

— A román sajtószindikátus Grozavescu-émlékünnepélye. A tragikus körülmények között elhunyt nagy román énekes, Grozavescu Traján emlékének impozáns keretek között kíván a közeli

SCHIMAI-ék

napokban hódolni az erdélyi román sajtószindikátus. Az emlékünnepély programja, amelyet március 23-án este 10 órakor a kolozsvári Magyar Színházban fognak előadni, a következő: 1. A Magyar Színház zenekarának gyász-üvertűre. 2. Dr. Janovics Jenő alkalmi beszéde Grozavescuról. 3. Az iparosok dalárdája. 4. Grozavescu temetésének filmje. Az ünnepély iránt, mely a Szindikátus által létesített Grozavescu-alap céljait szolgálja, máris nagy érdeklődés mutatkozik a társadalom széles rétegeiben.

— A prágai magyar követség előtt kommunisták tüntettek Szántó és társai mellett. Prágából jelentik: A prágai magyar követség épülete előtt tegnap este kommunista tüntetés zajlott le. A „Rudé Právo“ és más kommunista lap igazgató cikkeinek hatása alatt több mint száz főnyi kommunista tömeg gyűlt össze és tüntetett a Magyarországon letartóztatott Szántó népbiztoshelyettes és a Vági-párt vizsgálati fogságban levő többi tagja mellett. Abeugolták Magyarországot: azt kiabálták: „Vesszenek a gyilkosok!“ A rendőrség nyomban kivonult és igyekezett szétszórni a tüntető tömeget, ami rövidesen sikerült is. A kommunista zavargók ekkor a rendőrök ellen fordultak: „Szégyelje magát a rendőrség!“ — kiáltották; de aztán elszéledtek a közeli mellékutcákban. Este 9 órára a rend teljesen helyreállott.

— Kolozsvár zsidó kulturéletének kétségtelenül kimagasló eseményének ígérkezik a Barisszia zsidó irodalmi estélye, amely e hó 24-én, osütörtökön lesz megtartva a Farkas-utcai piarista gimnázium dísztermében. Dr. Olsvanger Immanuel, a mai zsidó szellemiségnek ez a kimagasló reprezentánsa, a modern zsidó irodalomról és annak egyik legkitünőbb alkotásáról, Peretz „Die goldene Kette“ című drámájáról fog előadást tartani. Az estély keretében a fiatal tehetséges zsidó zenészerző: Boskovics Sándor is fellép, aki Gidály Kálmánnal együtt egy zongora-hegedű duóban fog szerepelni. Melcher Margareta, a zsidó nők világszövetségének titkárnöje a zsidó nő feladatairól fog előadást tartani, Giszkalay János új versekkel, Schwimmer Margit énekszámokkal fog szerepelni. Az estélyen belépti díj nincs, a műsor belépőjeggyel szolgál. Műsormegváltás kötelező.

— Eljegyzés. Abrahám Ilonkát Cluj eljegyezte Braun Miklós Cluj. (Minden külön értesítés helyett.)

* Megjelent a „Múlt és Jövő“ márciusi havi száma. A gyönyörűen kiállított zsidó szépirodalmi folyóiratból közöljük a következő tartalmat: Dr. Fischer Benjámín: A konzervatívizmus fogalma. Adolf Joanth jubileuma és versei. Az Ojvé egyesület. Keresztes Hadjáratok. Purimi játékok. Kiss Arnold: Szentföldre. H. Jevin (London): Azon az éjjelen. Csermely Gyula: Dédapa öröke. Dr. Kunos Ignác: Karaita kazár népek. Francia zsidó költők. Margittai László: Kitaszítva. Joel Engel, Mohácsi Jenő: Az ember tragédiája 1-b színe. Az erdélyi kolónia gyermekeiért. Tibor Dénes: Groszman Tanár ur. Kiss Arnold: Makkai Emilről. Balthazar Dezső püspök nagy beszéde a Palesztinamunkáról. Heller Bernáth: Ifjúsági és családi biblia. Egy új biblia superkommentár. Dr. Schléizinger Sámuel debreceni főrabbiól. Dr. Patai József, Ujvári Péter: Menj és Építs. Kovács Kálmán: Színművészek. Tollhegyről. Glosszák. Erdélyi, budapesti, wieni és külföldi hírek. Prof. Paszternák (Berlin) reprodukciói, metszetek, vázlatok, festmények stb. stb. Az illusztris szám március 20-án, vasárnap lesz elküldve a „Múlt és Jövő“ romániai szerkesztőségéből (Cluj, Str. Regina Maria 32).

* Gőz és kádfürdő bárki részére orvosi rendelés nélkül is a Nerva szanatóriumában. Nyitva minden nap, férfiaknak reggel 5—10-ig, d. u. 5—8-ig, nőknek 10—1-ig, d. u. 2—5-ig. Str. Regala (Majális-u.) 12/a. Telefon 600.

Bucsuhe

a Grand Palermo-barban

Magyar képviselők és szenátorok a

Metropol-ban

BUKAREST

étkeznek. Pontos kiszolgálás. Elsőrendű konyha. Bejárat Calea Victoriei, vagy Str. Academiei felől

Megnyilt ארטה. כשר

étterem - Timișoaran

Belváros, Bőrze-ucca. — Olariu Parneiu palota. Elegáns, tiszta, olcsó és megbízható Utazóknak 10% kedvezmény. — Restaurant Müller.

MORAVETZ
TIMIȘOARA: MINDEN ZENEMŰVET-GYORSIAN
OLCSÓN-ÉS PONTOSAN-SZÁLLIT!

SZÍNHÁZ

MAG

Nem nőülök.
adnak legnagyobb szíves nagy kedvvel kész zése mellett. A mozzabbban a színháznak játszik.

Kedd: Játék a kastél föllépésével. N becsérélhetők.

Szerdafaél 8-kor: Aká Ihászsal. Nap becsérélhetők.

Szerdán 10-kor: Groz induló az Eroi zavesura, mon ének, előadja a zavescu temető gojon. (Mozgót jövedelme a G jának jut. Bér Csütörtökön 3-kor és tékonyólu m aalapr. Soroza

Csütörtök: Alexand Neményi, Ihas vel. Premierb

Pénteken 3-kor és 5-konyólu moz emlékalapr. S

Péntek: Nem nőülök Neményi föllé Sorozat 341.)

Szombaton 3-kor: Sz sági előadás, ol tart: Dr. Csász

Szombaton 7-kor: B halálának 100 Leonard előad cert. Zongora,

3. Krisztus az zervatorium én dájának, a sz közreműködés az előadás me ajtókat bezárja zatszám 343.)

Tav
ujdo

me
NEUMANN M
fiu-r
Piata

ארטה. כשר

árje

50 literen felüli m
pénz előle

Magurai közönséges
elsőrendű
Természetes muskot

Seprő- va

mennyiség szerinti
vételi árban számít

M. CS
Simle

Dug

hosszúak gő
ségmagnak, a l

Weinbe

Timi

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Nem nőülök. Az idei budapesti színházi évadnak legnagyobb sikerű újdonsága, melyre most nagy kedvvel készül a színház az igazgató rendezése mellett. A mozgalmas és nagyszemélyzetű darabban a színháznak csaknem valamennyi tagja játszik.

Heti műsor

Kedd: Játék a kastélyban. (Poor Lili és Janovics Jenő főlépésével. Napibérlet 59 sz. B. Bérletjegyek becsereülhetők. Sorozat 335.)

Szerdai: 8-kor: Akácavirág (Lengyel Irén, Tolnay és Ihászsal. Napi bérlet 60. sz. A. Bérletjegyek becsereülhetők. Sorozat 336.)

Szerdai: 10-kor: Grozavescu-ünnep: 1. Zenekar, Gyászinduló az Eroica-simfoniából. 2. Emlékezés Grozavescura, mondja: dr. Janovics Jenő. 3. Gyászének, előadja az Iparos-Egylet dalárdája. 4. Grozavescu temetése Wienben, Temesváron és Lugojon. (Mozgófénykép. Az előadás teljes tisztajevédelme a Grozavescunak emelkedő emlékalapjának jut Bérletszűnet. Sorozat 337.)

Csütörtök: 3-kor és 5-kor: Grozavescu temetése. (Jó-tékonycélu mozgófénykép előadás a Grozavescu-alapra. Sorozat 338.)

Csütörtök: Alexandra (Operette-repriz. Karácsonyi, Neményi, Ihászsal, Jung János vendégfőlépésével. Premierbérlet 59 sz. Sorozat 339.)

Pénteken: 3-kor és 5-kor: Grozavescu temetése. (Jó-tékonycélu mozgófénykép előadás a Grozavescu emlékalapra. Sorozat 340.)

Péntek: Nem nőülök. (Újdonság, először. Poor Lili és Neményi főlépésével. Premierbérlet 60 szám. Sorozat 341.)

Szombat: 3-kor: Sztrogoff Mihály utazása. (16-ik ifjúsági előadás, olesó helyárrakkal. Bevezető előadást tart: Dr. Császár Károly. Sorozat 342.)

Szombat: 7-kor: Beethoven ünnep. (A nagy zenekörtől halálának 100-ik évfordulóján.) 1. P. Trefin Leonard előadása Beethovenről. 2. Tripple Concert. Zongora, hegedű, cello zenekar kísérettel. 3. Krisztus az olajfák hegyén. A magyar konzervatórium énekarának, az Iparos Egylet dalárdájának, a színház megerősített zenekarának közreműködésével. Rendes helyárrak. Pont 7-kor az előadás megkezdésekor a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Napibérlet 60. szám B. Sorozatszám 343.)

Tavaszi újdonságok

megérkeztek
NEUMANN M. Cluj férfi- és fiu-ruha áruháza,
Piata Unirii 14.

italok

árjegyzéke:

50 literen felüli mennyiségben utárvétellel vagy a pénz előleges beküldése mellett.

Magyar közönséges zamatos, literje Lei 18
elsőrendű Lei 22
Természetes muskotály vagy Rizling fajbor Lei 26

Sepró- vagy szilva-pálinka

mennyiség szerinti legolcsóbb napi árban. Hordók vételi árban számítatnak fel. Megrendelések

M. CSENGERI
Simleul-Silvanlel.

Dughagyma

hosszukás gömbölyű, foghagyma. zöld-ségmagvak, a legolcsóbban beszerezhetők

Weinberger Simon
Timisoara II. Kistér

Közgazdaság

Biztosítottak látszik az új vámtarifának elsejére való életbeléptetése

A cipőkereskedők szerint a belföldi gyárak 50 százalékkal magasabb árakat jelentettek be a 30 százalékos védővám megállapításához

(Cluj-Kolozsvár, március 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány gazdasági bizottsága mártól fogva naponta tart üléseket, amelyek kizárólag az új vámtarifa revíziója kerül tárgyalásra. A bizottság, amelynek legutóbbi ülésén Lepadatu volt pénzügyminiszter már nem vett részt, arra törekszik, hogy a revízió munkáját a hét végére okvetlenül befejezze és ebben az esetben a tarifa április elsején életbe lép. Ez annál valószínűbb, mert Manoilescu államtitkár most már teljesen a maga koncepciója szerint vezetheti az egyes vámtételek végleges megállapítását, míg ha az ismeretes küzdelemben Lepadatu kerekedett volna felül, úgy előről kezdte volna az összes munkálato- kat, ami a tarifa életbeléptetése szempontjából legalább egy hónap újabb halasztást jelentett volna.

Néhány nappal ezelőtt megírtuk, hogy a vámtarifa végleges összeállítása előtt a legfőbb gazdasági bizottság meg fogja hallgatni a kereskedelem kívánságait. Kereskedőkörökben ugyanis teljesen indokoltak találják, hogy azok az iparágak, amelyek fedezni tudják mennyiségileg és minőségileg a belföldi szükségletet, megfelelő vámvédelemben részesüljenek, de igazságtalanságnak minősítik, hogy magas vámokat kérnek olyan gyárak is, amelyek távolról sem tudnak ezeknek a feltételek-

nek eleget tenni. Különösen sérelmezik a kereskedők a belföldi cipőgyárak eljárását, amelyek nem kérnek ugyan 30 százalékosnál nagyobb értékűvámot az importárura, csak hogy a cipő kilogramját irreális árak mellett tüntették fel a kormány előtt. Hír szerint ugyanis a cipőgyárak egy kilogram közönséges boxbőrből készült cipő értékét 1200—1600 lejben, finomabb női cipők kilóját 2000—2400 lejben, az egyszerű vászoncipő kilónkénti árát 900—1200, sőt ezeknél is magasabban tüntették fel, amiből még a laikus is meg tudja állapítani, hogy ezek az árak legalább 50 százalékkal túlzottak. Cipőkereskedőkörökben ezt a kalkulációt azzal magyarázzák, hogy a gyárak így akarják regresszálni magukat a szerény 30 százalékos tulajdonképeni vámról, amely ilyenformán egyes cikkeknél a valóságban 90—110 százalékos vámvédelmet jelent. Ilyen horribilis vámot sem a kereskedők, sem a fogyasztók nem tudnak megfizetni, viszont a belföldi gyárak még ilyen vámvédelem mellett sem lesznek képesek annyit termelni, hogy a szükségletet fedezni tudják. Ennek kihangsúlyozásával a cipőkereskedők és importőrök terjedelmes memorandumban fogják kérni a kormány gazdasági bizottságától egy a saját, mint a közönség érdekeinek figyelembevételét.

Tizenhatszázalékos osztalékot fizet a Mezőgazdasági Bank. A kolozsvári Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság szombaton, március 19-én délután tartotta meg gróf Teleki László elnök vezetése alatt XXXII. évi rendes közgyűlést igen szépszámu részvényes jelenlétben. Az előterjesztett 1926. évi mérleg szerint az intézetnek 191.263,367 lej aktiva áll kezelése alatt és 3.366,839 lej tiszta nyereségéből a közgyűlés határozata szerint nettó 17 százalék osztalékot fizet. A közgyűlés az előterjesztett jelentéseket egyhangulag elfogadta és elhatározta az intézet alaptőkéjének 15.000.000 lejről 25.000.000 lejre való felemelését és a tőkefelemelésével kapcsolatos intézkedések megtételére az igazgatóságot felhatalmazta. Ezen közgyűlésen ejtették meg az igazgatóság és felügyelőbizottság megválasztását. Az igazgatóság tagjai a következők: koltói gr. Teleki László, ifj. gróf Beldi Kálmán, dr. Óvári Elemér, H. Ferenczy Gyula vezérigazgató, Fodor József vezérigazgatóhelyettes, Stan Ghitescu képviselőházi alelnök, Hienz Vilmos, Hirsch Vilmos főigazgató, Lepadatu Alexandru v. miniszter, egyetemi tanár, Mendl Jakab, dr. Nemes Ferenc, Christa Simionescu pénzügyi államtitkár, Ungár Lajos, dr. Wertheim Mór és özv. báró Wesselényi Miklósné szül., Paget Ilona. A felügyelőbizottság tagjai: dr. Tósa Gyula pénzügyi vezérigazgatóhelyettes, dr. Bene

Ferencz, Cioran Sabin, a Banca Nationala főkönyvelője, Bergner Dezső, Sennensieb Hermann és Zopa István pénzügyi vezérfelügyelő. A közgyűlés, miután megemlékezett a múlt évben elhalt Betegh László igazgatóról és Ázbej Ödön főtitviseléről, kiknek emlékét jegyzőkönyvileg is megörökítették, Merza Gyula részvényes indítványára köszönetet fejezte ki az eredményes munkáért az ügyvezetőknek, Ferenczy és Fodor vezérigazgatóknak, valamint a tisztikarnak. Az újonnan választott igazgatósági tagok a közgyűlés után megtartott ülésükben ifj. gróf Beldi Kálmánt választották meg elnökül, minthogy gróf Teleki László eddigi elnök, korára való tekintettel, esupán mint társelnök óhajtott továbbra is az intézet élén maradni. A közgyűlés alkalmából az igazgatóság előléptette Babos Dániel aligazgatót igazgatóvá, Medgyesi József és Bergleiter Alfonz főtitviselőket cégjegyzőkké, Szalay Miklós főtitviselőt pedig pénztárfőnökké.

Prima tüzifát

legjutányosabban házhoz szállít FISCHER
fatelepe, Cluj, Piata Gării No 2.
Telefon 1300

Tőzsde

Az árfolyamokban némi ellauyhulás állott be. A forgalom a minimálisra redukálódott.

Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. jelentése		Valutapiac 1927 március 21 (Rador)							
Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3265—3275	—	—	491 ¹ / ₄	3280	11024	13678	649 ¹ / ₄	192420
Newyork	169—170	51987	51987	2554	170	573	71085	3376 ¹ / ₂	—
London	824—828	—	2524 ¹ / ₂	12403	825	2782 ¹ / ₂	345112	164	48556
Páris	670—675	2035	2035 ¹ / ₂	—	667	2245	2785	13250	39162
Milano	785—790	2365	2325	114 ¹ / ₄	770	2575	3195	15237	459 ³ / ₄
Prága	502—506	1539 ¹ / ₂	1539	—	505	1697	2105	—	296 ¹ / ₄
Budapest	2960—2980	9080	9080	—	2970	—	12405	59112	—
Belgrád	—	913 ¹ / ₂	912 ¹ / ₂	—	295	1006	124812	5945	176
Bukarest	—	312 ¹ / ₂	311	1520	—	335 ¹ / ₂	426 ¹ / ₂	2035	60
Varsó	—	5795	5790	—	1925	6400	7932	378	—
Bécs	2380—2400	7315	7315	—	2405	8060	—	476	—
Berlin	4040—4060	12332	12332	—	4030	13595	16862	80090	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 311, Páris 1520, Budapest 335¹/₂, Bécs 426¹/₂, Prága 2035.

